

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Лайчука Андрія Миколайовича
«Підготовка майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-
вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертації зумовлена концептуальними положеннями Стратегії розвитку фізичної культури і спорту (2020) щодо створення для здобувачів освіти належних умов для заняття руховою активністю та формування ставлення до занять фізичною культурою і спортом як до важливої складової здорового способу життя, морального розвитку особистості. Це узагальнення цілком очевидно стосується характеристики сучасної системи дитячо-юнацьких спортивних шкіл – місця, де значною мірою реалізується виховний потенціал дозвілля наших дітей, відбувається їх оздоровлення, розвиваються здібності в обраних видах спорту, інтеріоризуються суспільні цінності. Зазначене, у свою чергу, потребує модернізації процесу підготовки майбутніх тренерів-викладачів у закладах вищої освіти і спрямування його на формування творчої особистості, здатної виконувати роль наставника у розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Розвиток особистості безпосередньо пов'язаний з високим рівнем фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я, як мети всебічного розвитку особистості і системи фізичного виховання у ДЮСШ зокрема. Це відображено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Законах України «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Концепції фізичного виховання в системі освіти України. У зазначених документах особливий акцент зроблено на важливості забезпечення у процесі занять фізичною культурою розвитку морально-вольових якостей учнів ДЮСШ.

Загалом, високий морально-вольовий рівень особистості створює в учнів світовідчуття, при якому їх перебування у сфері спортивної (тренувальної і змагальної) діяльності характеризується екзистенціально-сенсовою повнотою, виявляється поєднаною з почуттям гармонії. Це виступає фактором успішного подолання перешкод, самовдосконалення, націленість на перевершення вже досягнутих раніше результатів. Проте практика діяльності ДЮСШ показує, що виховання особистості юних спортсменів у цих закладах часто є необов'язковим доповненням до тренувального процесу: епізодична та нескоординована виховна робота тренерів-викладачів значно нівелює всі потенційні можливості розвитку морально-вольових якостей учнів в умовах спортивної діяльності. Запорукою подолання зазначених недоліків є підвищення рівня підготовленості тренерів-викладачів ДЮСШ до розвитку морально-вольових якостей учнів, яка формується, перш за все, на етапі професійної освіти. Утім, у професійній підготовці майбутніх тренерів-викладачів на профільних факультетах існує низка суперечностей, зокрема, між:

- значним зростанням кількості випускників факультетів фізичного виховання та їхньою неготовністю до розвитку морально-вольових якостей учнів ДЮСШ;

- рівнем сформованості у майбутніх тренерів-викладачів морально-вольових якостей і вимогами суспільства щодо їх прояву у взаємодії з учнями;

- декларуванням важливості набуття у процесі фахової підготовки майбутніми тренерами-викладачами досвіду моральної поведінки в конкретних педагогічних ситуаціях та дефіцитом ефективних педагогічних технологій їх підготовки до розвитку морально-вольових якостей учнів ДЮСШ.

У контексті розв'язання зазначених суперечностей наявні суттєві успіхи, зокрема в питаннях:

– розробки теоретико-методологічних основ формування знань про фізичне та психічне здоров'я особистості, моральні орієнтири та вольові устновки (І. Гасюк, І. Городинська, Н. Долбишева, О. Костенко, В. Мунтян, В. Приходченко, І. Ячнюк та ін.);

– теорії і методики професійної освіти фахівців фізичної культури та спорту (Д. Бермудес, А. Ковтун, Н. Маковецька, Р. Маслюк, Т. Плачинда, О. Проніков, М. Турянська та ін.);

– виявлення шляхів підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту (А. Бубнова, Ю. Васьков, І. Гасюк, В. Фесенко, А. Хоменко, Р. Чудна, Л. Шеремет та ін.);

-- конструювання системи підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до впровадження інноваційних педагогічних технологій у професійній діяльності (С. Бабюк, А. Боднар, А. Гліздра, Л. Іванова, А. Петров, Т. Погребняк, Д. Пелипась та ін.)

Аналіз наукової, навчально-методичної літератури свідчить про недостатньо розроблену науково-методичну базу професійної підготовки тренера-викладача, фрагментарність окремих матеріалів, висвітлення у них лише загальних положень. Отже, вирішення завдання підготовки майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-вольових якостей учнів ДЮСШ обумовлює необхідність розв'язання сформульованих суперечностей, корекції системи підготовки майбутніх фахівців з окресленої проблематики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами на 2016-2020 рр. відповідно до теми «Морально-етичні засади формування зростаючої особистості» (державний реєстраційний номер 0110U002111, 01.10–01.20).

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів. Аналіз представленого до захисту наукового дослідження та публікацій свідчить про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів.

Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована й складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел і додатків, у яких представлено практичні напрацювання автора щодо теми дослідження. Зважаючи на це, можна констатувати, що достовірність отриманих висновків і обґрунтованість запропонованих рекомендацій визначається правильно обраними методологічними підходами, достатнім використанням наукового та емпіричного матеріалу. Кількість і якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності дисертаційної роботи.

Ступінь новизни основних результатів дисертації. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації Лайчука Андрія Миколайовича полягає в обґрунтуванні цілісного аналізу підготовки майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл, зокрема, вперше на основі системного, компетентнісного, діяльнісного, акмеологічного та аксіологічного підходів здійснено цілісне дослідження теоретичних і методичних основ підготовки майбутніх тренерів-викладачів у закладі вищої освіти; уточнено й модифіковано наукові поняття «морально-вольові якості», «готовність тренера-викладача до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл»; теоретично обґрунтовано й розроблено модель та педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців до формування морально-вольових якостей учнів ДЮСШ, експериментально підтверджено їх ефективність; удосконалено форми та методи підготовки майбутніх тренерів-викладачів до формування морально-вольових якостей учнів ДЮСШ; зміст навчально-методичного забезпечення процесу фахової підготовки у закладі вищої освіти; подальшого розвитку набули науково-теоретичні положення щодо вдосконалення та збагачення змісту фахової підготовки майбутніх тренерів-викладачів, добору відповідних форм, методів і ресурсів навчання з метою формування готовності до розвитку морально-вольових якостей учнів ДЮСШ.

Практична цінність результатів дослідження визначається: упровадженням педагогічних умов у практику підготовки майбутніх тренерів-викладачів до формування морально-вольових якостей учнів ДЮСШ; удосконаленням змісту навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів: зокрема, доповнено зміст навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів модулями, спрямованими на формування їх готовності до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл, до циклу навчальних дисциплін вільного вибору здобувача введено спецкурс «Основи формування моральних якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл засобами фізичної культури та спорту». Отримані наукові результати і висновки можуть бути використані у подальших наукових розробках з питань фізичного виховання, а також у процесі написання узагальнюючих праць, посібників і підручників з підготовки майбутніх тренерів-викладачів фізичного виховання та спорту.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено в 10 наукових публікаціях, з них – 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – в зарубіжному науковому періодичному виданні, 3 праці апробаційного характеру.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях: *міжнародних*: «Стан, проблеми та перспективи педагогічних досліджень і соціальної роботи» (Сладковічево, Словацька Республіка, 2016), «Професійна підготовка фахівців в умовах неперервної освіти: креативний підхід» (Житомир, 2017), «New Opportunities in the World Science» (Abu-Dhabi, UAE, 2017), «Професійна підготовка спеціалістів в умовах безперервної освіти: андрагогічний підхід» (Словацька республіка, м. Кошице, м. Прешов, 2018); *всеукраїнських*: «Освіта в умовах ціложиттєвого навчання: вітчизняний та міжнародний досвід» (Житомир, 2017), «Компетентнісні засади освітнього

процесу в умовах діяльності наукових шкіл: вітчизняний та міжнародний досвід» (Житомир, 2018), «Компетентнісні засади освітнього процесу в умовах підготовки педагогічних та професійних кадрів: вітчизняний та міжнародний досвід» (Житомир, 2019).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертацію написано науковим стилем, структура дисертації відповідає логіці здійсненого автором дослідження. Матеріал дисертації викладено логічно, послідовно, доступно. Зміст, структура, оформлення і кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167).

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Результати перевірки дисертації з допомогою веб-ресурсу Unicheckу Житомирському державному університеті імені Івана Франка показали наявність 8,89% запозичень.

Висновок. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати наукового дослідження, а також враховуючи результати фахового семінару (15.04.2021 р., протокол № 2), вважаємо, що:

1. Дисертація Лайчука Андрія Миколайовича «Підготовка майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл» відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

2. Лайчуком Андрієм Миколайовичем за темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, з них 7 розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам пп. 9,11,12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

3. Дисертація Лайчука Андрія Миколайовича «Підготовка майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-

юнацьких спортивних шкіл», подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167) і рекомендується для подання до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор, завідувач кафедри теоретико-методичних
основ фізичного виховання та спорту

Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Рустам АХМЕТОВ

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, професійної
освіти та управління освітніми закладами
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Інеса НОВИЦЬКА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

